

ВІЛ/СНІД. Стосується кожного

Діти із ВІЛ. У селищі міського типу Високий, що на Харківщині, більше двадцяти років працює обласний спеціалізований будинок дитини «Зелений гай». Основний медичний профіль цього закладу – неврологічний. Проте саме тут у 2004 році відкрилися дві групи для ВІЛ-позитивних дітей або тих, які народжені від ВІЛ-інфікованих матерів. Одна група для зовсім маленьких, інша – для дошкільнят. Хтось із таких хлопчиків і дівчаток знаходиться тут тимчасово, на реабілітації, а потім повернеться до своїх батьків. Але більшість дітей поки що лише мріють про власний дім.

Як розповідає директор закладу Ігор Титаренко, становище з усиновленням таких дітей громадянами України поліпшилося після 2009 року. До того часу у ЗМІ панувала жорстка соціальна реклама такого змісту, що СНІД – це чума, люди, будьте обережні. А потім ця реклама змінилася. Українцям почали розповідати, що ВІЛ-інфіковані – звичайні нормальні люди. І особливо молодь стала толерантніше ставитися до таких осіб.

Ігор Титаренко – директор Харківського обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай»: «За п'ятнадцять лет, которые существует эта группа, через нее прошел 171 ребенок. И если до 2009 года усыновляли таких детей иностранцы только, наши граждане боялись, то с 2009 года по сегодняшний день у нас иностранцами усыновлено порядка 22–24 ребенка, а гражданами Украины – 42».

На думку директора, це хороший показник. Зараз у двох спеціалізованих групах перебуває 13 дітей. Ті діти, які не мають батьків, мають право знаходитися у «Зеленому гаю» до шести-семи років. І якщо їх до того часу, ніхто не забере у сім'ю, тоді їх переводять в інші заклади – інтернати, дитячі будинки. Та це буває рідко. За словами Ігоря Титаренка, десь 95% дітей усиновлюють, беруть під опіку або влаштовують у дитячі будинки сімейного типу.

Ігор Титаренко – директор Харківського обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай»: «В последние годы как бы чувствуется прогресс в отношении не только людей обычных, но и в медицинском мире, педагоги – они боялись этих детей. Сегодня... Мы когда открывали эту группу, здесь были митинги, собрания, протесты. Мне приходилось встречаться с общественностью местной, объяснять, рассказывать. Если в этой группе, в двух группах детей, боялись работать, и мы формировали группы, во-первых, по желанию. Но так совпало, что там работают прекрасные профессионалы, и люди. Этот состав работает практически на протяжении пятнадцати лет. И сейчас очередь из сотрудников, которые хотят работать с этими детьми».

Людмила Журавель працює вихователькою у «Зеленому гаю» більше чверті віку. Коли відкрилися групи для ВІЛ-інфікованих дітей, в неї спочатку був страх туди йти. Але до того жінка працювала у в ще складнішій групі, де є дітлахи із важкими формами ДЦП та іншими діагнозами. Оскільки Людмила раніше працювала у дитячому садку, то їй захотілося знову відчувати себе ніби у садочку. А якраз атмосфера в тих спеціалізованих групах була більш домашньою, подібною до звичайного дитсадка. От і пішла. Каже, про це рішення ніколи не пошкодувала.

Людмила Журавель – вихователька у Харківському обласному спеціалізованому будинку дитини «Зелений гай»: «Занимаемся, как в детском саду. Занятия, рисуем, лепим, клеим. Они это делают с удовольствием. Может, не всегда. Очень активные, очень. Иногда их нужно немножко и придерживать. А так все так же. Стараемся, конечно, больше приобнять, приласкать. Потому что, кроме нас, их никто не обнимет и никто не приласкает».

За спостереженнями Людмили, таких дітей забирають у сім'ї часто. Для неї це водночас і радість, і сум. Адже за роки Людмила, як і її інші колеги, звикають до дитини як майже до рідної. Жінка згадує, що коли в неї самої трапилося горе, ці діти були для неї втіхою і відрадою. Тому коли хлопчика чи дівчинку усиновлюють, вихователь ніби віддає частку свого

серця. Постійно згадує своїх бешкетників, завжди чекає у гості. Тієї ж думки й директор «Зеленого гаю», який може годинами розповідати про своїх вихованців.

Ігор Титаренко – директор Харківського обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай»: «Был ребенок, которого звали Виктор Федорович. Он такой маленький, щупленький, худенький. Приехала семья из нашего региона. Они его увидели и все. И сказали, мы его берем, мы его забираем. То есть это наш. Но он настолько был резвый, что потом... Мы долго поддерживали контакт, узнавали, как дела. Люди живут в частном секторе. И вот папа рассказывал. А ребенку было лет шесть. И папа говорит: «Я до сих пор не могу понять. Он вот сейчас стоял рядом со мной, а через три минуты он на чердаке. Но лестницы нет. Без лестницы залез на чердак».

Більшість українських батьків, які всиновили ВІЛ-інфіковану дитину, тримають такий діагноз у таємниці. По-перше, статус людини без її згоди не можна розкривати, згідно із нашим законодавством. По-друге, суспільство ще не готове їх приймати. Наприклад, батьки дітей у класі різні. І напевне знайдуться декілька людей, які будуть протестувати проти того, щоб їхня дівчинка чи хлопець навчався поруч із ВІЛ-інфікованою дитиною.

Ігор Титаренко – директор Харківського обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай»: «Это нормальные обычные дети. Если человек настроился на этот шаг, то я думаю, это совершенно нормально... Ребенок как ребенок».

Ігор Титаренко говорить про те, що усиновлювати таких дітей зовсім не страшно. На виховання беруть і хлопчиків, і дівчаток, причому в різному віці. Дитина, яка народилася від ВІЛ-інфікованої матері, може виявитися або абсолютно здоровою, або також ВІЛ-інфікованою, якщо мама під час вагітності не приймала спеціальну антиретровірусну терапію. Статус дитини стає відомим у півторарічному віці. Але більшість усиновлювачів не чекають до цього часу, беруть і в більш

ранньому віці. Зараз в Україні є великі черги на усиновлення. А дітей, яких юридично можна усиновити, стало менше. Тому як тільки з'являється така дитина, її беруть у родину. Винятком є ті випадки, якщо така дитина додатково має тяжку вроджену ваду.

Ігор Титаренко – директор Харківського обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай»: «Мы уже, наверное, лет десять практически не имеем отношения к усыновлению. В каком плане? Мы собираем, готовим документы на этого ребенка и передаем их в суд. А вообще есть служба у справах дітей, куда обращаются будущие родители. Они становятся на очередь. И потом служба подбирает им ребенка. Наши функции – это воспитывать этого ребенка, обучать этого ребенка, лечить этого ребенка и делать все, чтобы он ушел в семью.

Можливості усиновлення може перешкоджати те, що юридично у дітей може бути хтось із батьків. Наприклад, знаходитись у розшуку. Буває, що ВІЛ-інфікована мама потрапляє до лікарні, наприклад, із туберкульозом чи гепатитом С. І через якийсь час там помирає. Тоді після оформлення документів, така дитина набуває статус сироти і може бути усиновленою. Як правило, діти залюбки йдуть у сім'ї при першій можливості.

Людмила Журавель – вихователька у Харківському обласному спеціалізованому будинку дитини «Зелений гай»: «Человек должен почувствовать сам, что он именно хочет и что он сможет. Потому что это, конечно, и ответственность. Это лекарства дать надо. Это не то что, сейчас мне некогда, я ей дам через час. Нет. Это так не пройдет. Назначено в определенное время, значит, в определенное время нужно и давать. А это, конечно, не каждый хочет возиться с этим... Я просто говорю, что если человек чувствует в себе, что он действительно хочет помочь взять такого ребенка и помочь такому ребенку, то бояться ничего не нужно. Главное, чтобы он понимал, что дисциплина должна быть, любовь к этому ребенку и вес будет хорошо».

З антиретровірусною терапією – препаратами, які пригнічують розвиток інфекції, ВІЛ-інфікована людина може жити й до ста років. Зараз вчені розробляють таке лікування, щоб пацієнти із ВІЧ-інфекцією отримувати антиретровірусну терапію раз на день чи рідше. У розвинутих країнах працюють над тим, щоб створити вакцину від ВІЛ-інфекції. Але це поки що плани та сподівання.

Галина Кушнір, Олександр Федоров, Харків, “Вісті надії”